

TE WHAKAPAPA O TAMATEKAPUA.

I te perehitanga i nga korero a Raureti i te pepa o Aperira i he te whakanoho a te kai-perehi i te whakapapa o Tamatekapua. i taka ko te raina o te perehi ki raro. Me penei te takoto ka tika ai: Na Houmaitawhiti ko Tamatekapua, nana ko Kahumata-momoe, nana ko Tawakemoetuhanga, nana ko Uenukumairuro-tonga.

“NGA REITI.”

He putake tenei e aue ana te motu katoa, mai i nga pakelha tae mai ki nga Maori, puta noa, puta noa te motu, a kei roto rawa o Heretaunga nei e tino nui ana te taunahatanga o tenei mea o te reiti. Kei te reiti te Kaute Kaunihera (County Council) te Rewa Poari (River Board), te Haapa Poari (Harbour Board) me nga Para hoki. Enei ropu e wha kei te reiti katoa inga whenua o Heretaunga. No Te Hui o Te Kirihi-mete ki Te Waiyere Wairoa) i Te Tau ka taha, ka tirohia tetahi tikanga e taea ai te whakatu tetahi komiti hei titiro i nga mate me nga taunahatanga e pa ana ki te iwi Maori, ka kitea i roto i taua hui koia tenei tetahi o nga tino mate e pa ki te iwi mehemea ki te kore e whawhatia a ka ata titiro i te ahua o nga taitara me nga wehewehenga o nga paanga whenua o te tangata.

No runga i tenei ahua ka karangatia te mema o Te Tairawhiti ara a A. T. Ngata kia tae mai ki Te Hui i tu ki Omaha. No Aperira 26th, 1927, ka tae mai a Ngata raua ko Robert Connop me nga pukapuka o Te Tari Kooti Whenua Maori. I kohiritia Te Komiti hei whakahaere i taua putake. Ko nga mema o taua komiti koia enei e whai ake nei:—P. H. Tomoana (Tiamana) Waipatu; Rev. Hakiwai, Omaha; Hori Tupaea, Te Hauke; Te Akonga Mohi, Pakipaki; Winata Hira, Aropaoimui; Te Teira Te Paea, Tangoio; Tete Winiata, Moteo; Waimarama Puhara, Pakipaki; Pohe Hemi, Koparakore; Tutaki Panapa, Omaha; W. H. Nikera, Waipatu; Ihakara Rapana, Kohupatiki; me nga mema i whakaurutia mai i muri mai nei ara a Ihada Hutana, Waipawa; Henare Hutana, Mangaorapa; Taketake Matua, Porangahau; Tuati Meha, Tapairu; Rapata Tiakitai, Patangata; Takana Wiremu, Tahoraiti, Eriata Nopera, Tahoraiti; me Ieni Ropiha Porangahau.

I te tirohanga ai a taua komiti kitea ana ko nga Rouru (Rating Rolls) a nga Kaunihera kaore i te tino hangai ki nga ahuatanga o nga wehewehenga o te wa, ara kei muri rawa etahi, ara ko nga eka me nga tangata kua weheweha aua whenua kua rereke rawa, na reira i tika ai kia awhinatia atu aua kaunihera me aua poari i a ratou rouru reiti.

Koia tenei tetahi o nga mahi i mahia e taua komiti. Ko tetahi wahi i mahia ko te rarangi o te ture reiti o te tau 1924 i tukua ai nga tono e Te Hawke's Bay County Council i roto i te Kahiti mo Pepuere Ist, 1927, kia whakaputaina he ota mo nga reiti. No te karangatanga i aua kechi, ka whakamarama a Maku Erihana Mohi te Atahikoia me P. H. Tomoana kei te tauhou rawa ratou ki taua tikanga a he mea tika kia tukua mai tetahi wahi hei ata whiriwhiritanga ma te iwi, a ka whakaaetia e Tiati